

مرواریدهای مکتوب

قلمروشناسی آثار مکتوب علامه مصباح یزدی قُدَسِ سَعْدِهِ

محمد علی محیطی اردکانی

مبانی در مسائل مهم و مورد نیاز روز جامعه اسلامی پرداخته‌اند و با بصیرت، در راستای انجام وظیفه‌ای که تشخیص داده‌اند گام برداشته و برای بیان حق با زبان و بیانی رسا لحظه‌ای از پاننشسته‌اند.

به صورت کلی می‌توان آثار منتشر شده را به صورت موضوعی و با رعایت سطح بندیموشوعات طبقه‌بندی کرد:

۱. تفسیر و علوم قرآن

■ تفسیر موضوعی، شامل مجموعه معارف قرآن (در ده بخش خداشناسی، کیهان‌شناسی، انسان‌شناسی، راه‌شناسی، راهنماشناسی، قرآن‌شناسی، اخلاق در قرآن، جامعه و تاریخ از نگاه قرآن، حقوق و سیاست در قرآن، جنگ و جهاد در قرآن)، خلقت انسان از نظر قرآن، لقای الهی، رستگاران، سخنی پیرامون خلقت انسان از نظر قرآن، راز فراز و فرود امتهما (تحلیلی اخلاقی از سرگذشت

آثار و برکات وجودی استاد فکر، حضرت آیت الله علامه محمدتقی مصباح یزدی در جهان اسلام، در عرصه ملی و بین‌المللی فراوان و کم‌نظیر است؛ آثاری که در حال حاضر، برخی از آنها در قالب مقالات و کتب راه‌گشا، برخی در قالب سخنرانی و مناظره، برخی در قالب تربیت شاگردان ممتاز و اثرگذار و برخی در مجموعه‌هایی بنیان‌نهاد شده توسط ایشان ظهور یافته است. در این مقاله کوتاه، بحث را به آثار مکتوب، و از این میان، به کتب راه‌گشای منتشر شده از ایشان تاکنون (آبان ماه ۱۴۰۲) اختصاص می‌دهیم. تاکنون بیش از یکصد و بیست عنوان کتاب از ایشان منتشر شده است که به لحاظ گستره موضوعی بسیار وسیع است.

نگاه جامع به آثار مکتوب علامه مصباح «ره» نشان دهنده این حقیقت است که ایشان با نگاه کاربستی به مبانی نظری کوشیده تا امتداد اندیشه‌های بنیادین اسلامی را در عرصه‌های مختلف زیست انسان نشان دهند. از این رو، نه تنها به مبانی بنیادین اندیشه اسلامی، بلکه به مباحث رونبایی و تأثیر

■ عرفان: در جستجوی عرفان اسلامی، در پرتو نور.

۶. علوم انسانی؛

■ مدیریت: پیش‌نیازهای مدیریت اسلامی.

■ حقوق: نظریه حقوقی اسلام (ج ۱-۲)، نگاهی گذرا به حقوق بشر از دیدگاه اسلام.

■ علوم سیاسی: بحثی ساده و کوتاه درباره حکومت اسلامی و ولایت فقیه، نگاهی گذرا به نظریه ولایت فقیه، بحثی ساده و کوتاه درباره حکومت اسلامی و ولایت فقیه، پاسخ‌های استاد به جوانان پرسشگر، پرسش‌ها و پاسخ‌ها (ج ۱-۵)، نظریه سیاسی اسلام (ج ۱-۲)، سلسله مباحث اسلام، سیاست و حکومت (ج ۱-۴)، حکیمانه‌ترین حکومت؛ کاوشی در نظریه ولایت فقیه.

۷. اجتماعی و فرهنگی؛

■ انقلاب اسلامی: انتقام، «انقلاب اسلامی، جهشی در تحولات سیاسی تاریخ»، انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن، عبرت‌های خرداد.

■ گروه‌های اجتماعی: جوان و مشکلات فکری، زن یا نیمی از پیکر اجتماع، نگاهی گذرا به بسیج و بسیجی، مباحثی درباره حوزه.

■ فرهنگی: تهاجم فرهنگی، «اصلاحات، ریشه‌ها و تیشه‌ها»، به پیشواز خورشید غرب، سفر به سرزمین هزار آیین، طوفان فتنه و کشتی بصیرت، زلال نگاه؛ مباحثی در بصیرت سیاسی و اجتماعی، بزرگ‌ترین فریضه.

■ شخصیت‌ها: سیری در ساحل: بینش و منش امام خمینی «ره»، تماشای فرزاندگی و فروزندگی، خاطرات آیت الله مصباح از آیت الله العظمی بهجت «ره»، آفتاب مطهر (زندگی، اندیشه و خدمات علمی و فرهنگی علامه شهید آیت الله مرتضی مطهری)

گفتنی است برخی آثار ارزشمند نیز برگرفته و یا درباره دیدگاه‌های آیت الله مصباح «ره» است که مهم‌ترین آنها عبارتند از:

۱. ره‌یافت‌ها و ره‌آوردها؛

۲. منطق و شناخت‌شناسی از نظر آیت الله مصباح یزدی (به ضمیمه روش‌شناسی علوم)؛

۳. دیدگاه‌های روان‌شناختی آیت الله مصباح یزدی؛

۴. جوان؛ ۲۳ نکته و رهنمود ویژه اولیا، مربیان و مسئولان فرهنگی؛

۵. برگی از خاطرات؛ از مجموعه خاطرات حکیم فرزانه خطاب به جوانان؛

۶. سلوک جوان؛ چهل دستورالعمل اخلاقی، عرفانی، اعتقادی و اجتماعی؛

۷. صمیمانه با جوانان؛ نکته‌ها و رهنمودهایی خطاب به جوانان؛

۸. حکایت‌ها و حکمت‌ها (ج ۱-۲)

بسیاری از کتابهایی که در این نوشتار به آنها اشاره شد به زبان‌های مختلف ترجمه شده و یا در حال ترجمه است.

بنی اسرائیل در قرآن، الامامة والولاية في القرآن الكريم.

■ تفسیر ترتیبی: ترجمه تفسیر المیزان (ج ۳-۴).

■ علوم قرآن: قرآن در آینه نهج البلاغه.

۲. گفتار و سیره معصومان «علیهم السلام»؛

■ گفتار معصومان «علیهم السلام»: پندهای امام صادق «علیهم السلام» به ره‌جویان صادق، پند جاوید (ج ۱-۲)، زینهار از تکبر، ره توشه (ج ۱-۲)، جان‌ها فدای دین، پندهای الهی، پیام مولا از بستر شهادت، بهترین‌ها و بدترین‌ها از دیدگاه نهج البلاغه، راهیان کوی دوست، شکوه نجوا، صهبای حضور، رساترین دادخواهی و روشنگری (ج ۱-۲)، سیمای سرفرازان (ج ۱-۲)، سجاده‌های سلوک (ج ۱-۲)، جرعه‌ای از دریای راز، بدرود بهار، رهنمان سعادت.

■ سیره معصومان «علیهم السلام»: در پرتو ولایت، جامی از زلال کوثر، آذرخشی دیگر از آسمان کربلا، آفتاب ولایت.

۳. منطق و فلسفه؛

■ منطق: شرح برهان شفاء (ج ۱-۴).

■ فلسفه اسلامی: دروس فلسفه، آموزش فلسفه (ج ۱-۲)، چکیده چند بحث فلسفی، شرح نه‌ایه الحکمه (ج ۱-۳)، تعلیقه علی نه‌ایه الحکمه، شرح الهیات شفاء (ج ۱-۵)، شرح اسفار اربعه (جلدهای ۱، ۵ جزء؛ ۲، ۳، ۴، ۸ [دو جزء]).

■ فلسفه تطبیقی: نقدی فشرده بر اصول مارکسیسم، ایدئولوژی تطبیقی، پاسداری از سنگرهای ایدئولوژیک، گفتمان روشنگر درباره اندیشه‌های بنیادین.

■ روش‌شناسی: درباره پژوهش.

■ معرفت‌شناسی: هم‌اندیشی معرفت‌شناسی.

۴. کلام و فلسفه دین؛

■ کلام اسلامی: تعلیقه بر اللوامع الالهية، مباحثی درباره مسائل اعتقادی و اخلاقی، آموزش عقاید (ج ۱-۳)، اصول عقاید (راهنماشناسی)، توحید در نظام عقیدتی و نظام ارزشی اسلام، «انسان، اسلام»، اصول المعارف الانسانیة، چکیده‌ای از اندیشه‌های بنیادین اسلامی، در پرتو آذرخش، آذرخش کربلا، زیبایی‌شناسی: شرور و شرور و بلايا؛ چرایی و وظیفه ما؛ سیمای پیامبر اعظم «ص» در آینه نهج البلاغه، پرسش از حکیم.

■ فلسفه دین: آزادی؛ ناگفته‌ها و نکته‌ها، دین و آزادی، نقش تقلید در زندگی انسان، تعدد قرائت‌ها، کاوش‌ها و چالش‌ها (ج ۱-۲)، رابطه علم و دین.

۵. اخلاق و عرفان؛

■ فلسفه اخلاق: اسلام و اخلاق، دروس فلسفه اخلاق، کلمه حول فلسفه الاخلاق، فلسفه اخلاق، نقد و بررسی مکاتب اخلاقی.

■ مباحث اخلاقی: خودشناسی برای خودسازی، به سوی خودسازی، به سوی او، آیین پرواز، به سوی تو، عروج تا بی‌نهایت، یاد او، بر درگاه دوست، اخلاق اسلامی، مجموعه پرواز تا بی‌نهایت (شامل: بال‌های پرواز (۱)، آگاهی و بالندگی، فازهای پرواز، اوج پرواز، موانع پرواز).